

Avskrift: Leif Johansson 2013-05-28, justerat 2013-11-14

Källa: AD Online: Gävle stad Rådhusrätt och magistrat FIIa:2 (1700- 1704) Bild 429-436 / sid 376-383 samt ett annat exemplar Bild 437-439 / sid 384-386

Anno 1703 den 23 Junij woro tillsammans uti fordom Rådmannes Sal; Herr Erik Hammars Sterbhuus, hoos det efterlefwande Enkia Madame Stina Grooth, Justitie Borgmästaren Högahtadt Herr Petter Salin, Rådman Herr Peter Strömbeck och Curator Jan Grunwaldt å Förmyndar Cammerens weggar att låta inrätta ett Lagligt Inventarium efter Sal; Man, som sistliden 13 December An^o 1702, genom döden afgången är, efter sig lemnadt Enkian med fyra Barn, 3 döttrar och 1 son, äldsta dottern Jomfru¹ Margaretha om 4 ½ åhr, dottern J; Anna Stina om 3 ½ åhr, sonen Laurent om 2me åhr och yngsta dottern Elisabeth om ¾ åhr.

Närwarande Sal; Mannens twenne Bröder, Handelsmännerna Herr Johan och Herr Jonas Hammar, hwilka af Herr Borgmästaren Peter Salin blefwo till Förmyndare förordnade, efter som äldsta Broder Brukpatron Herr Laurent Hammar transporterat sitt Boostelle härifrån Staden till Gallströms Bruuk och der wistandes är. Woro och så tillstädes Handelsman Herr Hindrik Hanson Hasselhorn, Sahl; Mannens Moster Man och Rådman Peter Strömbeck upå Enkians wägnar.

Sedan Justitie Borgmäst; Herr Peter Salin proponerat² hurusom Kongl; Förordning; Lykmätigt Förmyndre Cammaren wore obligerat³ å Embt; wägnar påminna om Inventarij uprättande i Stäbhuset och till den ända wederbörande närmast förwanter⁴ sig och instel, yttrade Enkan Madame Stina Grooth och hennes Målsman herr Rådman Strömbeck sig sådant wäsl; behaga och de till williog i Förstellandes; Anten⁵ ett Specielt Inventarium skall ske, eller om Sal; Mannens Närwarande begge Bröder som nu träda till Förmynderskuppet willie låta åtsnöijas medt, att jempte hennes Måhlsman öfwerslå Egendom och träfwa deröfwer quantum⁶ til en wiss Summa Modern och Barnen emällan til dehning och rättelse. Således; Att den måste blifwa fast och ståndande, som å all sidor med godt samwette kan förrenas. Hwilket som Herr Justitie Borgmästaren lämbnad Sal; Mannens Bröder Herr Johan och Herr Jonas Hammar med Enkan och hennes Målsman Herr Rådman Strömbeck i all giörlig mån att förrenas, så är omsijder, sedan samptl; närwarande den fasta egendom och Gården här i Staden belägen widt Nybrons under en skiählig wärderings Summa uthsatt, löösören med husgeråd, guld, Söhfwer, jouveler etc; och redbarast⁷ effecter⁸ öfwersedde och skattade, Hemmanet i Hemlinge By med BoskapsCreatur, afwell och annan behörighet, anparter⁹ i Kräijaren¹⁰ Mercurius, Spanmåhl och

¹ JUNGFRU [fsv. iungfru (iunk-, ium-, jom-, jon-)]

² PROPONERA; i utvidgad anv.: Rieddela, kungöra; särsk. i uttr. proponera ngt om ngt (l. ngn) (jfr 4 a b), meddela l. säga ngt om ngt (l. ngn); äv. i uttr. proponera ngt för ngn

³ OBLIGERA; ålägga (ngn) ss. en plikt (att göra ngt), tillhålla (ngn att), förplikta (ngn till ngt); utom i b numera bl. med saksbj., dels: vara förpliktande l. bindande för (ngn), dels abs.

⁴ FÖRVANT; (numera föga br.) person med vilken ngn räknar släktskap (på grund av blodsband l. giftermålsförbindelse), anförvant, frände, släkting.

⁵ ANTINGEN an³tingen² l. an³-ti²en, äfv. an³t-ij²en (aⁿtingen WESTE) o. (†) ANTEN, konj. (antingia G. I:s reg. 1: 158 (1523). antinge 1 Kor. 14: 6 (NT 1526). antingen Upp. 3: 15 (NT 1526) osv.; ahntingen GRUBB 672 (1665). antingh G. I:s reg. 2: 6 (1525). – antige BUREUS Suml. 50 (i handl. fr. 1527); antiige G. I:s reg. 1: 111 (1523). antig G. I:s reg. 3: 181 (1526). antig(h)en NT 1526, Förspr. 4 b, B. OLAVI 1 a (1578). antegen G. I:s reg. 2: 130 (1525). a(h)nteen Oxenst. brev. 5: 397 (1626), RARP 6: 349 (1658); ant(h)en G. I:s reg. 4: 197 (1527) osv., Ad. prot. 1800, s. 92; an(n)thenn G. I:s reg. 8: 228 (1533). HSH 11: 347 (1565). – entighen G. I:s reg. 3: 269 (1526). enthen G. I:s reg. 3: 122 (1526); entehn CHARPENTIER Sytning 51 (i handl. .fr. 1695). – Under 1600-talet synas formerna anten o. antingen vara ungefär likställda. I RP 8 träffas sålunda anten 27 ggr o. antingen 31 ggr, så fördelade, att på sid. 1-72 endast anten förekommer (näml. 20 ggr), medan i den återstående delen af bandet antingen är ensamt rådande, med undantag för sid. 358-9, där anten förekommer 5 ggr, samt sid. 214 o. 274 med hvardera 1 anten. Under 1700-talet blir anten mera sällsynt i den högre prosastilen; HOF Skrifs. 186 (1753). som erkänner såväl anten som antingen ss. berättigade i skrift, förklarar, att han "tycker .. mer om det senare, uti alfvarsamt och obundit, men särdeles offentlig tal". Under 1800-talet bannlyses anten helt o. hållet ur riksspråket)

⁶ KVANTUM; viss myckenhet l. mängd l. del av ngt (som angives gm ett följande, numera vanl. icke av prep. styrt sbst. l. gm första ssgsled l. som underförstås), parti

⁷ REDBAR (numera knappast br.) motsv. c, om ngt (t. ex. egendom l. ägodelar) som lätt kan omsättas i kontanter l. som har pänningvärde; värdefull egendom.

⁸ EFFEKT(ER) m. fl. allmänare: saker; tillhörigheter; tillbehör.

⁹ ANPART; del l. lott l. part i ett helt hvilken tillkommer l. tillhör l. åligger ngn; bestämd del l. lott; jfr ANDEL

¹⁰ Krejaren (krejerten) och prämen (det slaviska "parom") var besläktade med skutan och var också de avsedda för liknande användning. Enligt Hall och Halldin hade krejaren på 1500- och 1600-talen två master med var sitt råsegel, då prämen kunde ha en, två eller tre råacklade master. Prämen dräktighet kunde stiga till 80 läster.

Victualie¹¹, Persedlar, sampt Stångjärns Nederlag med Uthestående och betahlande Skuldh, som wederbör worder considererat¹², fölliande förening, såsom ett lagligt Instrument och Inventerium, Moder och Barn emällan med Förmyndarnas Ja och samtycke gjorde, wedertaget¹³ och stadfäst, att Modern Enkian Madame Stina Grooth frijwilligt utfäster och härmed uthlåfwar i Fädernes¹⁴ Arf efter salig Mannens gifwa sina Barn Sextontusende Da; Kmt; 10000 Da; uti reelle Penningar och 6000 Da; uti Fast och Löös Egendomb, att således hwardhwa af Barnen, som äro Fyra, skall fåå Fyratusen Da; Kmt Contant i Penningar, 2500 Da; i Löösören, 1500 Da; bestigandes¹⁵ för Barnen tillsammans 16000 Da; Kmt.

Det som fulle¹⁶ Modern Madame Stina Grooth behåller Barnen hoos sig under des Moderliga upsigt, tillijta¹⁷ med all deras arfslott, uti sin wärio och försvar så skall hon dock icke med något interesse draf graveras, mädan Barnens omyndige äro och under henens omsorg af den skiähl; Consideration¹⁸, efter ty Modern af eget tillbud offererar sig medt all upfostring, erfordande Lährdoms och Bookliga Lofl; Öfvingar sampt nödtorftig Klädnad efter Ämbne och Willkor; fritt och oberäknat framföda och underhålla, sampt och med frj bröllops kåst från sig afwittra, utan det ringaste derföre att gravera deras nu utfästa arfslott och Capital.

Åliggande Förmyndarna Herr Johan och Herr Jonas Hammar för öfrigit midt hwariehanda ändring råda och disponera om Barnens såsom deras Pupillers¹⁹ goda, som Lag och Kougl; Förordning angående förmyndaskapp i Bootstafwen förmårs och dicterar.

Såsom på förrgående sätt är förenat, slutet, samtycht och skiälligit befunnet Loco Inventari medest ett Instrument alt afgiöra, ty Kommer häraf efter Kongl; Förmyndare Ordningen till Arfscammaren efter förnämbd Capital af 3200 Da; af f Enckkian Madame Stina Grooth utom Barnens gravation att clareras som är provision å ½ procento sampt och Fattiga Penningar ⅓ procento. Till större säkerhet och styrkio blifwer detta beträfat med egenhändig nampns underskrift och Signetens föresättiande.

Actum Gefle A^o et Die at supra.

Uppå Arfcammarens wägnar

Petrus Salin

P. Strömbeck

J Grunwaldt

Förmyndare Johan Hammar och Jonas Hammar

Orignalet af föregående Inventario är mig inhändirat att behålla hoos mig uti Sterbhuuset. A^o et Die at supra.

Kristina Groot

¹¹ viktualie; (ålderdomligt) livsmedel; matvara

¹² KONSIDERERA; skärskåda, taga i betraktande, överväga; betänka; jfr ANSE 2 a. RP 1: 49 (1627). Allt detta bör man betänka och noga considerera, innan man (osv.). BIBERG 1: 157 (c. 1820. FörklFrämOrd 1885.

¹³ Vedertagen; Allmänt antagen, gängse

¹⁴ FÄDERNE; arv efter fader (l. fäder), farsarv, fädernearv; motsatt: möderne

¹⁵ BESTIGA; (†) intr. (o. tr.): uppgå l. gå l. stiga (till), belöpa sig (till); utgöra.

¹⁶ FULL; ss. adv.: helt, helt o. hållet; fullständigt; fullkomligt; i sin fulla utsträckning, till alla delar, i alla enskildheter; utan inskränkning l. reservation; alldeles

¹⁷ TILLITA; 1) med avs. på person l. institution o. d.: vända sig till (ngn med begäran om ngt, i sht hjälp); äv.: taga till hjälp l. i anspråk; anlita (se d. o. 1); särsk. i uttr. (inte) ha ngn att tillita, (inte) ha ngn att vända sig till l. anlita, tillita ngn att göra ngt, anlita l. anmoda ngn att göra ngt; äv.: vara hänvisad till för sitt uppehälle o. dyl. l. för att få hjälp. RA I. 3: 86 (1593). (Eftersom) han ährnadhe tillijtha Lorentz i dhet italienska språåket. SCHÜCK BibliogrAnt. 33 (i handl. fr. 1669). Fattiga och siukliga Föräldrar som . . mig . . them, tillijta.

¹⁸ KONSIDERATION; (†) övervägande, betraktande; särsk. i uttr. taga ngt l. komma i konsideration (jfr b). RARP 2: 214 1636. (Bärgs-)Collegium hafwer i noga Consideration tagit, huruledes (osv.). Bergv. 1: 242 (1668). Detta axiom har, vid närmare consideration, tvenne ganska betydliga fel.

¹⁹ PUPILL; (numera företrädesvis i ssg) (minderårigt) barn (som en man vid sin död lämnat efter sig); under förmyndare stående person, myndling; äv. allmännare

Arffsfördehlings öfwer fordom Rådman Sahl; Herr Erich Hammars quarlefuade Egendomb

Debet	Kmtt	Credit			Kmtt
I anledning af föregående Arf Förenings Instrument och samptl; Moder börander Ingifwande uthsättas Loro Inventarij wärdringen af egendommem Nembl;		Enkans Halfpart af Inventarij Massa som Madam Stina Grooth tillkommer uti Löst och Fast, sedan Provision af hennes Lott nu samman clareras till Arfs Cammarens á ½ proc:	160		
I Gull, Sölfwär och Ringar	4000	Fattig Penning á 1/8 proc;	40	200	
Tenn, Koppar, Messing, Järnredskap	1000	Förblifwer		15800	16000
Linne Kläder	800				
Sängkläder	800	Barnens Halfpart Lijkwädigt Förenings Instrument	I contate pg bekommer	I Löösören bekommer	
Tappeter och Stolar i Gården	1000	Dottern Jomfr; Margareta	2500	1500	
Skåp, Bordh, Spegel och Uhr	800	Dottern Jonfr; Anna Stina	2500	1500	
Spannmåhl och Victualier	2000	Sonen Laurent	2500	1500	
Stångjärn	8000	Dottern J; Elisabeth	2500	1500	
Gården i staden allena	8000			10000	16000
Hemmanet i Hembling By ²⁰	1800				
Booskappen widh Hem; medt Åkerreskap och Smaterbo Torp	2000				
Anpart i Kräijaren Mercurius	1800				
Infordrande och Sterbhuset betahlar de skuldh, quaderar jempt upemot [-----]					
Inventari Massa Da	32000			Summa	32000

Gefle den 23 Juni Anno 1703
Uppå ArfsCammarens wegnar
Petrus Salin
C. Strömberg

Första sidan, vänster marginal står; Detta originalet belägges med Charta Sigillete å 2 Da; Smt efter Kongl; Taxan

²⁰ Hemling by var ursprungligen en by i Valbo socken, omtalad första gången 1432, men överfördes redan före 1542 till Gävle stad. 1541 fanns här 8 och 1569 9 mantal skatte.